

זה הדבר

زوهدبرخ ZO HADEREKH

גליון 10, 9 במרס 2011

ייענו מייד תביעות העו"סים!

העובדות והעובדים הסוציאליים פתחו ב-6 במרס בשביתה ארצית.

נפאע: 100% מהפתרון בידי העמים

ארבעים מפלגות קומוניסטיות ומפלגות שמאל ומועצת השלום העולמית קראו בכנס בניקוסיה, שנערך ביוזמת מפלגת אק"ל הקפריסאית בסוף פברואר, לסולידריות עם העם הפלסטיני, להכרה במדינה הפלסטינית בגבולות ה-4 ביוני 1967 ובירושלים המזרחית כבירתה. כמו-כן הדגישו את הכרתם באש"ף כנציג החוקי היחיד של העם הפלסטיני. המתכנסים קראו לסיום הפילוג בעם הפלסטיני, להסרת הסגר מעל עזה, לשחרור האסירים הפלסטינים ולפתרון בעיית הפליטים בהתאם להחלטת עצרת האו"ם מס' 194.

מוחמד נפאע, המזכ"ל, ועאידה תומא-סלימאן, חברת הלשכה הפוליטית, ייצגו את המפלגה הקומוניסטית הישראלית בכינוס. כן השתתף בו איימן עודה, מזכיר חד"ש. בין המשלחות שהשתתפו בכינוס בלטו אלה של אש"ף, של מפלגת העם הפלסטיני, ושל המפלגות הקומוניסטיות המצרית, התוניסית הלבנונית והסוריות.

מחמוד עבאס (אבו-מאזן), יו"ר הרשות הפלסטינית, קרא באיגרת ברכה לכינוס להאיץ את המאמצים הבינלאומיים להכרה במדינה הפלסטינית לקראת חודש ספטמבר, בו תוכר פלסטין כחברה מלאה באו"ם. עבאס הודה למפלגות הקומוניסטיות ולמפלגות השמאל על עמידתן האיתנה לצד העם הפלסטיני במאבקו לשחרור לאומי ולהקמת מדינתו.

בנאומו בכינוס הדגיש מוחמד נפאע, שצריך לנטוש את האמירה, לפיה 99% מאפשרויות הפתרון של הבעיה הפלסטינית נמצאות בידי ארה"ב, ולבטוח בכך, ש-100% מהפתרון נמצאים בידי העמים. נפאע הוסיף, כי "השימוש הזני, שעשתה ארה"ב לאחרונה בזכות הוותו במועצת הביטחון, כדי לעצור החלטה המגנה את ההתנחלויות, חשף שוב את העמדה האמיתית של ארה"ב: כמו תמיד, ארה"ב מעניקה לממשלת ישראל תמיכה בלתי-נלאית, פוליטית, כלכלית וצבאית".

משתתפי הכינוס פרסמו גם הצהרת תמיכה במאבק העמים הערביים למען דמוקרטיה וזכויות חברתיות ובמהפכות במצרים ובתוניסיה. הם גינו בחריפות את משטר קדאפי ואת הדיכוי האכזרי, שהוא מבצע בעמו.

בתום משא-ומתן ממושך בין ראשי האיגוד של העובדים הסוציאליים לבין המשנה לממונה על השכר באוצר, יוסי כהן, התברר שהממשלה דוחה את הדרישה הבסיסית להעלאת שכר משמעותית ולשינוי מבנה השכר של העובדים הסוציאליים. האוצר גילה נכונות לתת תוספת שכר של 8% בלבד. כמו-כן מתנגד האוצר להחלת ההסכם הקיבוצי גם על העובדים הסוציאליים המופרטים, המועסקים בעמותות ובארגוני המגזר השלישי.

יו"ר איגוד העובדים הסוציאליים, איציק פרי, מסר כי האוצר הקשיח את עמדותיו ובעצם דחף לשביתה. לדבריו, האוצר מציג, מזה חצי שנה, עמדות בלתי מתפשרות, שהן בבחינת לעג לרש. איגוד העובדים הסוציאליים, כמייצג את צרכי העובדים הסוציאליים בשטח, הדגיש פרי, אינו מתכוון להיכנע לתכתיבי האוצר.

שר הרווחה, משה כחלון, הכריז שהוא מתנגד לשביתה, למרות שהודה, כי תביעות העובדים הסוציאליים צודקות. לשר כחלון לא הייתה תשובה לגבי הסתירה שבדבריו, או מה תעשה הממשלה, כדי להשיב בחיוב לתביעותיהם הצודקות של העובדים הסוציאליים. בריאיון עמו, גילה כחלון מבוכה רבה בעקבות החשיפה, שאחד משומרי משרד הרווחה הוא עובד סוציאלי, הנאלץ לעבוד משרה נוספת בגלל שכרו הנמוך.

העובדים הסוציאליים שובתים ודורשים העלאה משמעותית בשכרם, שלא עודכן במשך 17 שנים, ולכן נשחק משמעותית. באיגוד העובדים הסוציאליים ציינו, כי כל עובד סוציאלי שלישי מקבל כיום השלמה לשכר מינימום. נוסף לכך, עובדים סוציאליים רבים מועסקים רק בחלקי משרה, וזאת בשל מצוקות תקציב של הגופים הציבוריים.

הסירוב להיענות לדרישות העו"סים, שרובן נשים, מוכיח, כי יחס הממסד אליהן ממשיך להיות כאל 'מפרנסות שניות'. למרות המאמצים הרבים, שמשקיעות נשים בהשגת השכלה גבוהה ובשילוב בשוק העבודה, עדיין קיימת בחברה הישראלית החלוקה למקצועות 'נשיים', שהם המקצועות הטיפוליים-חברתיים (חינוך, בריאות, רווחה), שבהם השכר נמוך משמעותית מהשכר המקובל במקצועות הנחשבים גבריים (היי טק, פיננסים, ענפי תעשייה מסוימים).

לחלץ את הפנסיה מהטייקונים

בדיון בכנסת (28.2) הדגיש ח"כ חנא סוייד (חד"ש), כי החלת המדיניות הניאו-ליברלית על ניהול הפנסיה של העובדים היא מדיניות מוטעית וקלוקלת. הפרטת קרנות הפנסיה מסמלת את הרצון של הממשלה בראשות נתניהו, ושל הכלכלות הקפיטליסטיות בכלל, להתנער מאחריותן לעתיד האזרחים. זו בעצם מרכיב במדיניות ההפרטה של המשאבים הציבוריים ושל השירותים הציבוריים.

המצב הקיים סותר את האינטרס החברתי. אומרים לעובד שחסך לפנסיה, כי שוק ההון הוא שיקבע את עתידך כגימלאי. אם תתחולל מפולת בשוק ההון - אכלת אותה. סוייד הציע, לאפשר לעובדים לבחור בין קרן פנסיה, המנהלת כעסק פרטי ומשקיעה בבורסה, לבין קרן פנסיה, שמשקיעה את צבר הונה באגרות חוב ממשלתיות.

באותו דיון הדגיש ח"כ דב חנין (חד"ש), כי בעבר לפני ההפרטה, עובדים שיצאו לגימלאות ידעו, שלאחר 35 שנות עבודה הם מקבלים פנסיה בגובה של 70% משכרם. ההפרטה חוללה שינוי הרסני. השתתת שוק הפנסיה על חסדי הבורסה והשוק הפרטי משמעותה: תנודתיות גדולה. בצד רווחים, ייתכנו גם הפסדים כואבים. עם מצב כזה אסור להשלים, אם ברצוננו להבטיח לעובדים שפרשו חיים בכבוד. חנין קרא לבצע מהלך רוחבי, שיחזיר לציבור הישראלי את הזכות לפנסיה. לשם כך יש להקים מחדש את קרנות הפנסיה, שהשקיעו את הון באגרות חוב מיועדות בתשואה מובטחת של 4% ואפילו של 5.5% לשנה. מעבר כזה מבטיח לחוסכים לפנסיה תשואה מובטחת, ואילו המדינה מרוויחה שוק בטוח לאגרות החוב שלה.

לחלץ את הציבור מידי ברונזי הגז

בדיון בקריאה ראשונה על הצעת החוק הממשלתית בנושא מיסוי רווחי נפט, המבוססת על דו"ח ועדת ששינסקי, העלה ח"כ דב חנין על נס את ההתארגנות הציבורית למען העברת הרווחים ממשאבי הטבע, ובמיוחד מהפקת הגז, למימון מטרות ציבוריות.

אחד ההישגים הראשונים של מערכה זו הייתה החלטה של שר האוצר למנות את ועדת ששינסקי. ועדה זו ומסגנותיה נפלו קורבן למסע השמצות חסר תקדים. בעלי האינטרסים בחברות חיפוש הגז לא נרתעו מלהשתמש בספינים כדי להסוות את הוויכוח הגדול שמתנהל על החוק, על הדמוקרטיה.

חנין ציין, כי יש לו ביקורת על הצעת החוק הממשלתית, משום שהיא רוצה לראות העלאה אמיתית בתמלוגים שישולמו למדינה וגם העלאה משמעותית בשיעורי המס, שייגבה כבר מהשקל הראשון. הוא גם לא מצא בהצעת החוק הממשלתית התייחסות להצעה להקמת קרן ממשלתית לצורך השקעות לטווח ארוך בתחומים חברתיים, כדי להבטיח שההכנסות מהגז לא ייכנסו לחור השחור של התקציב.

במותחו ביקורת חריפה על הסחטנות של ברונזי הגז, המאיימים לעכב את הפקת הגז, אם לא יתקבלו דרישותיהם להקטנת המיסוי, הציע חנין להשיב להם תשובה פשוטה: אינכם רוצים להפיק את הגז - ניקח מכם את הזיכיונות. חנין הוסיף, כי לקיחת הזיכיונות תוך כיסוי ההשקעות שהיו להם, אפילו בתוספת ריבית של 10%, תאפשר למדינת ישראל להפיק את הגז בעצמה וכך כל הרווחים יגיעו לציבור.

ח"כ חנא סוייד אמר באותו דיון, כי בעולם מקובל היום, שהמדינות הן האחראיות להפקת אוצרות הטבע, במיוחד כאשר מדובר על נפט ועל גז. זה מה שקורה בסין ובברזיל. המדינות מקימות חברות לאומיות, המנהלות את החיפושים, ההפקה, העיבוד וההובלה של נפט וגז. חברה לאומית כזאת, שתוקם בישראל גם תדאג לקצב ההפקה וגם תבטיח חלוקת רווחים טובה יותר מבחינת הצרכים החברתיים. חברה לאומית גם תשמור טוב יותר על הסביבה ותשקיע במניעת אסונות ימיים.

אומרים, כי ישראל הפכה מעצמת אנרגיה, אך האוצר משלם תעריפים עולים בהתמדה על הדלק שהוא צורך. לכן חיוני ששוק הנפט והגז יהיה בניהול חברה ממשלתית.

ועדת נאמן מגינה על שכר הבכירים

ח"כ דב חנין העלה לדיון בכנסת (2.3) את מסקנות ועדת נאמן לגבי שכר הבכירים. בפתח דבריו הדגיש, כי מול העוני ההולך ומתרחב בחברה הישראלית, שפגע גם בשכבות חדשות של עובדים עניים, ישנו עושר שמצטבר בידיים מעטות מאוד. העובדות הסוציאליות נאבקות בימים אלה כדי לשים קץ לחרפת שרן: שכר בסיס של עובדת סוציאלית הוא 2,400 שקלים לחודש. אך מנכ"לים בחברות ציבוריות נוטלים לכיסם שכר והטבות בשווי מיליוני שקלים בשנה.

מחקרים כבר הוכיחו, שאין שום קשר בין גובה השכר של בכירים בחברות ציבוריות לבין רווחיות החברות. לעומת זאת, מחקרים הראו שקיים קשר בין מבנה פירמידלי של חברות לבין שכר מופרז. הרי המנהלים האלה מתוגמלים כדי לשמור על האינטרסים של הבעלים שבראש הפירמידה.

חנין הביע תמיכה בהצעת החוק של הח"כים שלי יחימוביץ' וחיים כץ, שמציעה מנגנון שקול וצודק, המבוסס על יחס מסוים בין השכר הכי נמוך בחברה לבין השכר הגבוה ביותר. לעומת זאת, מתח חנין ביקורת חריפה על ההמלצה של ועדת נאמן, להפקיד את עניין השכר בידי הדירקטוריון של החברה, שהוא עושה דברו של הבעלים.

שדולה פרלמנטרית למען התרבות הערבית

ח"כ מוחמד ברכה, יחד עם חבריו בסיעת חד"ש, הודיעו בשבוע שעבר ליו"ר הכנסת על הקמתה של שדולה פרלמנטרית למען התרבות הערבית. השדולה תפעל להצלת ארגונים העוסקים בתרבות בחברה הערבית, שרובם על סף קריסה כלכלית בשל תמיכה ממשלתית זעומה. כן תפעל השדולה למינוי נציגים של המגזר הערבי במועצות השונות, הפועלות במסגרת משרד התרבות.

באשקלון מתנגדים לתאגיד המים

שני חברי מועצת העיר אשקלון, תומר גלאם ואבנר סוויסה, בליווי פעילים חברתיים, החלו ב-6.3 בצעדת מחאה לירושלים. המטרה: להביע התנגדות להקמת תאגיד המים באשקלון, שיעלה את תעריפי המים על חשבון השכבות החלשות, לקראת הפרטתה של הספקת המים.

כנס: העסקה ישירה - למה לא בעצם?

המכללה החברתית-הכלכלית מזמינה לכנס בנושא המחיר החברתי והאישי של העסקת עובדים באמצעות קבלני כוח אדם והתועלת שבהעסקה ישירה של עובדים. בכנס ישתתפו ד"ר אמיר פז-פוקס, העיתונאית נורית קנטי, אילן לוי, ממשרד האוצר, עו"ד אבי ניסנקורן מהסתדרות, פרופ' פרנסיס רדאי מהמכללה למנהל, ומוטי שפירא, מלשכת העצמאים. הכנס יתקיים ביום ג', 15 במרס, בין השעות 19.00-21.00 בבית הקיבוצים בת"א, רח' ליאונרדו דה וינצ'י.

מחינוך אפור ועד להפרטה של החינוך

על הסתדרות המורים לשלב מאבק ערכי עם הגנה על זכויות המורים.

מאת איתן קלינסקי

החודרות למערכת החינוך, והן כבר מכתובות את תנאי השכר של אלפי מורים.

לצערי, הסתדרות המורים ומשרד החינוך תרמו לקיומם של חוטבי העצים ושואבי המים במערכת החינוך.

על מה תיאבק חד"ש בהסתדרות המורים?

ב-5 באפריל 2011 ייערכו הבחירות לוועידת הסתדרות המורים ולוועדי הסניפים.

סיעת חד"ש בהסתדרות המורים היא סיעה ותיקה, שבמשך שנים רבות משרתת נאמנה את המורות, המורים והגננות. הסיעה הוקמה בידי קבוצה של מורים יהודים וערבים עוד בשנות ה-50 של המאה הקודמת, ומאז היא פועלת כסיעה יהודית-ערבית להגנת זכויות המורים, שכרם וזכויותיהם. נציגי חד"ש בהסתדרות המורים נאבקו שנים כאופוזיציה לוחמת. בתקופת הכהונה האחרונה, סיעת חד"ש הצטרפה לקואליציה, ונאבקה במסגרתה למען המורות והמורים.

לקראת הבחירות, פרסמה סיעת חד"ש בהסתדרות המורים מצע, שידריך את פעילותה בשנים הקרובות. עיקרי המצע הם:

- מאבק עיקש בהפרטת מערכת החינוך;
 - מאבק בחוזים אישיים ובעמותות למטרות רווח במערכת החינוך;
 - נגד הקיצוצים בתקציב החינוך;
 - יישום מלא של רפורמת אופק חדש;
 - העדפה מתקנת למערכת החינוך הערבי;
 - הפניית משאבים לאזורי מצוקה וליישובים ערביים, ולא להתנחלויות;
 - חיזוק החינוך לדמוקרטיה, לשלום ולסובלנות;
 - מאבק בגזענות, בשוביניות ובלאומנות בחברה הישראלית;
 - תוכנית לאומית למאבק באלומות בבתי הספר;
 - הקטנת מספר התלמידים בכיתה;
 - מתן קביעות למורים לאחר שנת ניסיון;
 - הגדלת מכסות הפרישה המוקדמת למורים בגיל 50 ומעלה;
 - ביעור התופעה של מינויים פוליטיים במערכת החינוך הערבית; למען מינויים לפי כישורים ולא לפי קשרים;
 - מתן תמריצים ותנאי עבודה הולמים למורים הערבים העוברים ללמד בדרום הארץ.
- רשימת חד"ש בהסתדרות המורים, בראשותו של נביל סמור, שסימנה האותיות **רפ**, היא רשימתם של המורים הדמוקרטיים, יהודים וערבים.

מערכת החינוך בישראל מבוססת, עדיין, על תשתית ציבורית חזקה. מרבית שעות הלימוד הן במימון ציבורי, ומרבית המורים מועסקים על-ידי משרד החינוך והרשויות המקומיות. כתב האשמה החמור נגד הנהגת הסתדרות המורים הוא על כך, שהיא עמדה מהצד ולא מנעה את הכרסום באופי הציבורי של המערכת.

מגמת פניה הנוכחית של מערכת החינוך היא לעבר הפרטה, לעבר הפעלת מערכות חינוכיות באמצעות עמותות וקרנות, הקונות שירותים חינוכיים ולימודיים ומפעילות אותם. ואילו האצת הכרסום בחינוך הציבורי משמעותה - הפקרת מורים רבים לתנאי העסקה מחפירים, המביישים שכיר בעל השכלה ומיומנות.

אני מברך את חברת יכמ, שבאמצעות גמלאי החברה מפעילה תוכניות עבור ילדים מאושפזים בבתי חולים, תוכניות חונכות ושיעורי עזר במתמטיקה ובאנגלית, תורמת עמדות מחשב לבתי ספר ועוד. אבל כניסתה למערכת השעות הבית-ספרית של חברת אריסון להפעלת תוכנית של הכשרה לחיים - זו פריצת ההגנה על המרחב החינוכי מפני התמסחרות.

חשוב מאוד שילמדו תזונה בבתי ספר. אבל העברת שעורי תזונה לידיה של חברת פרלוג, המייצגת חברות מזון, קוסמטיקה ותרופות - זו השתלטות, דרך הדלת האחורית, של תאגידים על הפעלת תוכניות לימוד. יש לי הערכה רבה לחברת "טבע". אבל תאגיד אינו רשאי להפעיל שיעורי לימוד בכימיה. שתיקת הסתדרות המורים נוכח תופעה זו היא מעילה בשליחותה הציבורית.

ישנן דוגמאות לא מעטות של הסדרים בלתי-חינוכיים, שמשרד החינוך מבצע בהסכמה שבשתיקה של הסתדרות המורים. כך, למשל, ניתנה זריקת מרץ לחינוך האפור, המופעל באמצעות הכלי שקיבל "הכשר", ושמו בישראל תל"ן - "תוכנית לימודים נוספת", הממומנת בחלקה בידי ההורים ובחלקה בידי משרד החינוך.

מסקר שערך המכון ליזמות במכללת בית ברל לפני כשנה ב-449 בתי ספר, שבכל אחד מהם מופעלות לפחות שלוש תוכניות תל"ן, מתברר כי 58% מהמועסקים בתוכניות כלל אינם מורים (!). ייתר 42% המועסקים הם מורים, העובדים תמורת שכר שהוא פחות משמעותית משכרה של עוזרת בית. חשוב להדגיש, שחלק הארי של פעילויות אלו מוטמע במערכת השבועית של שעות לימוד שמקבל התלמיד. וכך יוצא, שתל"ן מקל משמעותית על תקציב משרד החינוך, המספק שעות הוראה בשכר נמוך כחלק ממכסת השעות שמקבל התלמיד.

תופעות מופקרות אלה לא היו יכולות לקנות להן אחיזה, אם הסתדרות המורים הייתה משלבת מאבק ערכי על דמותה החברתית של מערכת החינוך עם הגנה על זכויותיו של המורה. חיוני להיאבק על זכויות, שהופקרו לחלוטין באמצעות זרועות דורסניות וזוחלות של מפלצות ההפרטה,

האתגר של התנועה העממית במצרים – סילוק הדיקטטורה

מאת פיליפ מארפליט

בשנת 2005. שבעה מהמעונים מתו בתחנות המשטרה ובמרכזים של שירותי הביטחון.

המפכה במצרים היא תנועה עממית השוללת את סדר היום הניאו-ליברלי ואת המדינה האוטוריטארית, החיונית לקיומו. תנועה זו מציבה אתגר מול מה שדייוויד הארווי כינה "הצבר באמצעות גרימת התרוששות". מדיניות כזאת גורמת לגידול אי-השוויון החברתי, הופכת את העניים לקורבנות ומטפחת רדיפת בצע והתעשרות של מעטים. שכונות העוני בפרברי קהיר דמו יותר ויותר לשכונות בפרברי סאו פאולו ומומבאי. במקביל נבנו המתחמים הסגורים של המתעשרים החדשים, שעשו את הונם הודות למדיניות מובארק, והפכו חלק מהעילית הבינלאומית.

שירותי הביטחון המנופחים סיפקו ערובה לאותן זכויות יתר. מובארק דאג שבדיכוי השחיה יהיו מלאות במים, אך לא סיפק להמונים לחם ומים נקיים. בשנים 2007 ו-2008 נערכו הפגנות בערים ובכפרים לאורך הדלתה של הנילוס במחאה על המחסור במי שתייה. משתתפי ההפגנות דיברו על "מהפכת הצמאים". הממשלה שיגרה את משטרת המהומות לפזר את "מפריעי הסדר" האלה, אך דאגה לאספקת מים למתחמים המגודרים ולאתרי הנופש בים התיכון ובים האדום.

כל ניסיון להשיע ערעור על אי-הצדק של המערכת, נתקל בדיכוי משטרתי ובגניבת קולות בבחירות. אלה שניסו להצביע בעד מפלגות אופוזיציה – נרדפו בברוטליות. היה מסוכן אפילו לגשת לתחנת משטרה ולהתלונן. זו הייתה המערכת, שבה תמכו נשיאי ארה"ב עד שמובארק פרש.

המצרים סילקו דיקטטור; האם ביכולתם לסלק את הדיקטטורה? אנשי מובארק, המאיישים את המועצה העליונה של הצבא (הגוף השלטוני), עדיין אוזנים במסורת השלטון, ולא רק באופן פורמלי. כולם צמחו במערכת שמאפייניה הם עוני, עינויים ורמיסת הזכויות של העם. טיפוסים אלה לא הצליחו לדכא את התנועה העממית, הניצבת כעת בפני האתגר: להוביל לתמורות, להן מצפה העם.

הניסיון עד כה מלמד, כי הפעילים שבים לכיכר ולרחובות של מצרים, כדי להפוך את ההבטחה לתמורה – למציאות.

Rabab El Mahdi, Philip Marfleet, **Egypt, the Moment of Change**, Zed books, 2009.

גל סכוכי עבודה בירדן

יותר ממאה סכוכי עבודה ומחאות עובדים פרצו מאז תחילת השנה בירדן. זאת, לעומת 140 במהלך כל השנה הקודמת. מספרם הגדל של סכוכי העבודה הוא ביטוי להעמקת המשבר הכלכלי, החברתי והפוליטי בירדן. רוב הסכוכים פרצו בגלל יוקר המחיה והשחיקה בשכר. בשנה שעברה, יותר מ-75% מסכוכי העבודה פרצו במגזר הפרטי. השנה, הסכוכים ניכרים בכל מקום. המחאות פורצות למרות שהאיגודים המקצועיים אינם דמוקרטיים, וחרף האיסור על הקמת איגודים במגזרים ציבוריים, כמו חינוך.

פיליפ מארפליט ורבאב אל-מהדי הם העורכים של הקובץ "מצרים, רגע של תמורה"*, שיצא לאור באנגלית באוקטובר 2009, ובעצם חזה את ההתקוממות העממית של פברואר 2011. במאמרו להלן, שפורסם ב-22.2 באתר Znet, מנתח המחבר את הזרמים בחברה המצרית שהובילו למהפכה הדמוקרטית.

"עשינו זאת! עשינו זאת! השתחררנו מהדיקטטור; כעת עלינו להשתחרר מהדיקטטורה" – כזה היה המסר, שהגיע מכיכר תחריר ב-12 בפברואר.

התנאי להדחת מובארק, שנדמה היה שהוא דבוק לכסאו, היה – תנועה המונית נחושה בדעתה. והתנועה הזאת אכן השיגה מטרה מיידית זו, שנודעות לה השלכות במזרח התיכון ובחברות של דרום כדור הארץ.

בעשור האחרון התפתחו במצרים תנועות למען תמורה דמוקרטית, להגנת זכויות הפועלים והפלאחים, נגד מלחמה במזרח-התיכון ולסולידריות עם העם הפלסטיני. לתנועות אלה הוקדש הקובץ, שהייתי שותף לעריכתו. אך גם הכותבים בקובץ לא תיארו לעצמם, כי 18 חודש לאחר הוצאתו לאור, תנועה עממית תסלק את הדיקטטור ואת משפחתו.

האנרגיות שהזינו את המפכה המצרית הן ביטוי למשבר כלכלי וחברתי: אבטלה, חוסר ביטחון תזונתי, מצוקת דיור מחריפה ולחץ גובר על האוכלוסייה בכפר. מאז שנות ה-70, מאז שסאדאת החל במדיניות "הדלת הפתוחה", שימשה מצרים מעבדה לניסויים ניאו-ליברליים. בימי מובארק נוסחה מדיניות, שרוקנה מתוכן את המדינה המתפתחת מתקופת נאסר. מפעלי תעשייה ממשלתיים הופרטו, מחסומי הגנה על התוצרת המקומית הוסרו, וקרקעות שהופקעו בתקופת הרפורמה האגררית וחולקו לפלאחים – הושבו למשפחות בעלי הקרקע. רבים מהמצרים הגיעו למצב של הישרדות.

ההתפתחויות האלה הולידו זעם כלפי המשטר המתעלל. המדיניות הכלכלית של מובארק, בה תמכו בהתלהבות הבנק העולמי וקרן המטבע הבינלאומית וכן ממשלות אירופה וצפון אמריקה, נוהלה באמצעים של כפייה, התעללות ורצח. במשך 30 שנה, המשטרה וסוכנויות הביטחון רדפו כל אופוזיציה פוליטית, עצרו פעילים, שרבים מהם נעלמו או הועמדו לדין בפני בתי דין צבאיים ונידונו למאסר ממושך. בשנות ה-90, צוותים בלבוש אזרחי רצחו אזרחים ברחובות קהיר. רבים נעצרו ועונו רק כדי לזרוע פחד ולשמור על השליטה. בכל תחנת משטרה היו תאי עינויים.

בשנת 2003, הקימו משפטנים ופעילים למען זכויות אדם את האגודה המצרית נגד עינויים (EAAT). אך השלטונות סירבו לרשום אותה. למרות זאת, האגודה פרסמה דין וחשבון שכותרתו: "50 ימים של קציר זכויות אזרח", ובו דיווחים על 90 מקרים של עינוי אזרחים, שאירעו במהלך 50 הימים של הכינוס, שערכה מפלגתו של מובארק (NDP)

מחשבות על אהוד ברק או על האופורטוניזם

מאת עודד גולדריין

המרקיה בסמטה

מאת יוסי סגול

לפני כמה ימים ישבתי בערב במקום קטן ומקסים, שקוראים לו "המרקיה בסמטה". המקום הזה כשמו כן הוא. מכינים שם מעט מאוד סוגים של אוכל והוא נמצא בסמטה צדדית. הישיבה - על הרצפה ועל כיסאות נמוכים, האווירה נעימה וביתית, וכולם הכירו את הזמר. הוא שר שירים על חיפוש ועל מודעות רק עם גיטרה ועם מיקרופון חלש עוצמה. באי המקום, רובם ככולם, סטודנטים וסטודנטיות ממכללת תל חי. אף על פי שמדובר במכללה ולא בבית ספר, נראה כאילו יש במקום תלבושת אחידה. הסטודנטים עם שיער עד לכתף וזקנקן קצר. הסטודנטיות בבגדים רחבים. המקום הקטנטן הזה מלא בשמחת חיים גדולה.

כשישבתי שם לתומי חשבתי, שיכול להיות שכל זה יכול להיגמר. יכול להיות, שעוד מעט יחוקקו חוק שיאסור על הפעילות של המקום הזה. רשימת החוקים ההזויים, שכנסת ישראל מכניסה לרשומות, הולכת ומתארכת. הפרדה של גברים ונשים במקומות ציבוריים כבר הוכשרה בידי בג"צ, ומי יודע, אם האפשרות לא תהפוך לכפיה. חוק המחייב שידור של מוסיקה יהודית עלול לחייב את הזמר לשיר שירים כאלה על חשבון שירים, שהוא והקהל רוצים לשיר ולשמע. חוק האוסר על מימון אמנים שלא שירתו בצבא כבר זכה ללא מעט תומכים.

חלק מהצעות החוק ההזויות האלה ייזרקו לפח, ולא יזכו ברוב הנדרש. את הן גורמות נזק כבר מעצם העלאתן לדיון ומיצירת השיח הפסול סביבן.

אני לא יודע אם הזמר ששר באותו ערב שירת בצבא, אבל אני כן יודע, שתזמורת צה"ל ערכה קונצרט משותף עם הזמר אלי לוזון, שאולי שירת בצבא, אבל הוא גם ישב בכלא. עובדה זו, כמובן, לא פסלה אותו מקבלת הכבוד הצה"לי. בבוא היום, הסטודנטים שישבו במרקיה בסמטה עלולים להפסיד מקומות עבודה נחשקים לטובת אלה שלמדו במקומות יוקרתיים בחו"ל. בישראל 2011, הנתינה שלך למדינה נמדדת אך ורק לפי השירות הצבאי שלך.

השלטונות בישראל מסרבים לקבל את העובדה שלא כל הישראלים רואים את מרכז חייהם סביב עמידה במחסומים ולחיימה באויב. חלק מהם נהנים לא פחות מערב תרבותי במקום קטן ואינטימי. נותר רק לקוות, שהם שם למעלה ירשו לנו להמשיך כך בחיינו, אחרת האיום של נסראללה בכיבוש הגלילי, כבר לא יישמע מפחיד כל כך.

כבר כמה שבועות שאני מתלבט, אם ראוי לחשוב ולכתוב על הנושא הזה של אהוד ברק ואופורטוניזם. מצד אחד, מדובר בנושא נקודתי ואישיתי, ואילו אנו, קוראי "זו הדרך", מתעניינים בעיקר בתהליכים ו/או תופעות חברתיות. מצד שני, נראה שהעניין הנקודתי הזה משקף את ההתפתחויות בישראל בעשור האחרון ומשפיע עליהן.

המוקד של רשימתי אינו הסיפור המיתולוגי על גנרל צעיר, שהתברר בין מידועיו על עתידו כראש ממשלה, תוך הבעת חוסר עניין בשאלה, מטעם איזו מפלגה. גם לא אדוש בתרגיל המבריק האחרון של הפרישה ממפלגת העבודה ושל הקמת מפלגה פיקטיבית, שכל ענינה מתמקד בשותפות בקואליציה הממשלתית. המוקד שלי הוא ההתנהלות של אהוד ברק לפני פסגת קמפ דייוויד (2000), במהלך הפסגה, ולאחריה.

נהרות של דיו נשפכו כבר בניסיון להבין את פגישת הפסגה, שאין להפרידה ממה שקדם לה וממה שבא לאחריה. רבים מחברינו סבורים, שהפסגה עצמה הייתה תרגיל ביחסי ציבור, אשר מטרתו הייתה מלכתחילה להאשים את הצד הפלסטיני בסרבנות שלום, לייסד את תזת ה"אין פרטנר", להחליש את הלחץ הבינלאומי על ישראל, ולהרוס את "מחנה השלום" הישראלי כגורם פוליטי מרכזי.

תמיד התקשיתי להאמין בתיאורית הקונספירציה הזאת (כמו גם בתיאוריות קונספירציה אחרות); תיאוריות קונספירציה מניחות יכולות משחק ארוכות טווח בהרבה ממה שניתן למצוא בשחקנים הפוליטיים הרגילים (ואהוד ברק אינו יוצא דופן מבחינה זאת). לדעתי, אהוד ברק יוצא דופן רק בקיצוניות של האופורטוניזם שלו. התיאוריה שלי, לפיכך, היא, שלפני הפסגה הוא הזניח את תהליך השלום עם הפלסטינים מתוך אופורטוניזם, במהלך הפסגה הוא ניסה להגיע ל"הסכם-תכתובת שלום" מתוך אופורטוניזם, ולאחריה הוא פעל כפי שפעל מתוך אופורטוניזם.

בכל אחד מן המקרים, מדובר בהתנהגות השואפת להשגת מרב התועלת המיידית תוך חוסר מחויבות לאיזו שהיא השקפת עולם סדורה ועקרונית ותוך התעלמות מההשפעות לטווח ארוך. אכן, כמועדים שונים במהלך שנת 2000, נראו צעדים שונים כנושאים תועלת מיידית מרבית. באופן לא מפתיע, שינוי רדיקאלי (ז"א, מהותי ומתמשך) של מדיניות ממשלת ישראל ביחס לפלסטינאים לא נחווה אף פעם כנושא תועלת מיידית.

העניין האפשרי בהסבר המוצע לעיל הוא, שהסבר זה חל לא רק על אהוד ברק אלא גם על חלקים נרחבים בציבור הישראלי, ובפרט על רוב הציבור המאפיין את עצמו ככזה ש"התפקח מחברותו במחנה השלום".

ההשתייכות של אותם "מפוקחים" ל"מחנה השלום" לא הייתה מבוססת מעולם על מחויבות לעקרונות עמוקים או על חזון ארוך טווח של יחסי שכנות, המבוססים על שלום, צדק ושוויון. לפיכך, התמיכה של ציבור זה בתהליך השלום, ברגע נתון, תלויה בשאלה, אם הוא נראה כדאי באופן מידי או בטווח הזמן הקצר. המסקנה היא, שאין מנוס מניסיון לחנך את הציבור לעקרונות של צדק ושוויון ולחזון המיוסד עליהם.

מכללת הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

קורס לימודי

המהפכות הסמויות מן העין

ביום ד', 9 במרס, בשעה 19.30

על נשים ומהפכות – תמר גוז'נסקי

ביום ד', 16 במרס, בשעה 19.30

מהפכה ירוקה אדומה - ח"כ ד"ר דב חנין

לפרטים נוספים: 052-6939829

הצבא פיזר בגז הפגנת נשים בשטחים

הפגנת דיירים סוערת מול חלמיש

מאות מתושבי שכונת כפר שלם, שכונת התקווה ושכונות יפו, וכן פעילים של עיר לכולנו בת"א-יפו הפגינו (1.3) מול משרדי החברה הממשלתית-עירונית לדיור חלמיש ביפו, במחאה על צווי פינוי שנשלחו לתושבים.

אהרון מדואל, חבר מועצת העיר מטעם עיר לכולנו, הסביר כי ההפגנה אורגנה נגד פעולות משרד השיכון, עיריית תל אביב וחברת חלמיש, שחברו יחד במנגנון של נישול ועושיק של תושבים. צווי פינוי שנשלחו לתושבים, המחזיקים בדיור ציבורי, מוכיחים, כי המדינה מפקירה את אזרחיה.

"כ"כ **דב חנין** (חד"ש) אמר בהפגנה הסוערת מול משרדי חברת חלמיש, כי "הגיע הזמן להפסיק את התעללות חברות הדיור הציבורי בדיירים ולהבטיח את זכויות הדיירים ומעמדם. דיור ציבורי יכול להיות פתרון אמיתי למצוקת הדיור הקיימת אבל רק בתנאי שיהיה איכותי ודמוקרטי בהתנהלותו". ח"כ חנין קרא למפגינים לשמור על אחדות המאבק בין יהודים וערבים וסיכם: "רק יחד, תושבי השכונות השונות, יהודים וערבים, נוכל ליצור כאן מאבק חברתי חזק, שיוביל לשינוי אמיתי".

הישג לעיר לכולנו: דיור בר השגה בת"א

פעילותה האופוזיציונית של תנועת עיר לכולנו בת"א-יפו ממשיכה להביא הישגים. לאחרונה החליטה הוועדה המקומית לתכנון ובנייה לחייב דיור בר השגה במתחם השוק הסיטונאי, שבונה חברת גינדי. בזכות הערר של עיר לכולנו נקבע, כי בפרויקט יוקמו 56 דירות, שיושכרו במחיר מוזל לציבור. כך שונתה התוכנית, כדי להנגיש את הפארק לציבור.

הפגינו נגד גירוש כ-400 ילדים

כאלף מפגינים מחו (4.3) בגן מאיר בתל אביב נגד כוונת הממשלה לגרש כ-400 ילדי מהגרי עבודה. את המחאה יזמו ארגונים לזכויות אדם. בהפגנה השתתפו פעילי חד"ש ומק"י והח"כים דב חנין (חד"ש) ואילן גילאון (מרצ). רשות ההגירה הודיעה על כוונתה לממש בימים הקרובים את התוכנית לגירוש מהגרי עבודה ללא אישורים, לרבות ילדים.

תקופת מעצר ששית לסרבן מצפון

הצעיר אג'ואד זידאן מרצה בימים אלה 30 ימי מחבוש בשל סירובו להתגייס לצבא. זו תקופת הכליאה השישית שלו. כל פניותיו לשימוע בוועדת המצפון נדחו. זידאן צפוי להשתחרר בסוף מרס. כתובתו למשלוח גלויות סולידריות: ג'ואד זידאן, מ"א 5810026, כלא 6, ד"צ 1860, צה"ל.

מעוניין/נת לקבל הביתה את "זו הדרך"?

שלחו שם וכתובת אל: info@maki.org.il

המשלוח ללא תשלום.

תרומות לפקודת מק"י, ת"ד 26205, ת"א 61261,

יתקבלו בברכה.

הפגנה של מאות נשים פלסטיניות לציון יום האישה הבינלאומי, שנערכה בשבת, 5.3, ליד מחסום קלנדיה בצפון ירושלים, פוזרה באלימות על ידי הצבא הישראלי. לעבר המפגינות נורו רימוני גז מדמיע, ושלוש מהן, שנפגעו משאיפת עשן, הועברו לטיפול רפואי.

המפגינות, וביניהן – שרת הרווחה הפלסטינית מגידה אל-מסרי, נשאו כרזות וקראו קריאות התובעות את פינוי ההתנחלויות ואת הקמתה של מדינה פלסטינית, שבירתה ירושלים המזרחית, בקווי ה-4 ביוני 1967. כן תבעו המפגינות את השבת האחדות במחנה הפלסטיני.

תנועת נשים דמוקרטיות בישראל (תנד"י) שיגרה ב-6.3 לשר הביטחון מכתב מחאה חריף על הפיזור האלים של הפגנת הנשים הפלסטיניות, ותבעה להיענות לדרישות שהעלו.

פעולות לציון יום האישה בארץ

באום אל פחם הפגינו מאות נשים ערביות ויהודיות בשבת, 5 במרס, נגד הגזענות והכיבוש ולשויון זכויות האישה בכל התחומים. המפגינות נשאו כרזות וקראו קריאות בגנות האפליה והאלימות, למען אחדות נשים במאבק להגנת זכויותיהן, ובדרישה להיענות לדרישותיהן של העובדות הסוציאליות הנאבקות להעלאת שכרן.

המפגינות התכנסו בהמשך באולם לעצרת חגיגית, בה נשאו דברים ד"ר שרה אגבריה, תמר גוז'נסקי, ח"כ עפר אגבריה, ד"ר אסתר עילם ופתחיה סגייר. בתוכנית האמנותית נטלו חלק להקת מחול של נערות מאום אל-פחם, משוררות וזמרים. לאירוע היה שותף המטה נגד גזענות.

בתל-אביב, באולם קרן רוזה לוקסמבורג, זימנה תנד"י ב-7.3 שולחן עגול לדיון על "נשים ודמוקרטיה", במטרה לחבר בין מאבקים חברתיים ופוליטיים, שמנהלות נשים בישראל.

בחיפה, ארגן סניף ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי (בנק"י) משמרת מחאה לרגל יום האישה הבינלאומי ב-4.3 בצומת בשכונת הדר. המפגינות והמפגינים תבעו שוויון מלא בין הגבר והאישה, הפסקת האלימות המילולית והגופנית כלפי נשים ושותפות מלאה בקבלת החלטות.

בתל-אביב, נקרא הציבור להשתתף בהפגנה ב-8.3 תחת הכותרת: צעדת התחריר של הנשים. שורה של ארגוני נשים, וביניהם – אחותי, תנד"י, איתך-מעכי, קול האישה ופרלמנט הנשים, קראו לצעדה משד' רוטשילד לגן החשמל, שם תוכננה עצרת פמיניסטית.

בתל-אביב, תרצה תמר גוז'נסקי על נשים ומהפכות במכללת הגדה השמאלית, אחד העם 70, ביום ד', 9.3, בשעה 19.30.

בחיפה, עורכת קרן רוזה לוקסמבורג ערב דיונים על פמיניזם ושמאל בישראל, באולם תיאטרון אל-מידאן, ביום ד', 9.3, החל בשעה 17.00.